

**საქართველოს ტურიზმის პოლიტიკის
განხორციელების ღონისძიებები
და მექანიზმები**

მარინა მეტრეველი,
ეკონომიკის დოქტორი,
სტუ პროფესორი,

გიორგი ჯაბნიძე,
სტუ დოქტორანტი

რეზიუმე

ნაშრომში მოცემულია საქართველოში ტურიზმის განვითარების მიზანი, ხელშემწყობი და ხელშემშლელი ეკონომიკური პოლიტიკური ფაქტორები. კვლევის საფუძველზე ჩამოყალიბებულია ტურიზმის განვითარების კონცეფციის ძირითადი მიმართულებები. წარმოდგენილია საქართველოში ტურიზმის განვითარების პოლიტიკის ღონისძიებებისა და მექანიზმების დახასიათება და ანალიზი. მოცემულია აგრეთვე მათი განხორციელების რეკომენდაციები, რაც უკავშირდება დარგის განვითარების კონცეფციას, საკანონმდებლო ბაზასა და სტრატეგიულ მიმართულებებს. დახასიათებული და გაანალიზებულია საქართველოს ტურიზმის კონკურენტუნარიანობის ინდექსი.

ნაშრომში წარმოდგენილია ტურისტთა განთავსების ადგილების ზრდის შესაძლებლობები აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში.

საკვანძო სიტყვები: საქართველოს ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია, აჭარის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი, სასტუმროები, ტურიზმის კონკურენტუნარიანობის ინდექსი.

შისაპალი

ნაშრომის მიზანია გამოავლინოს საქართველოს ტურიზმის პოლიტიკის გამტარებელი ორგანიზაციების ღონისძიებათა გამოკვლევა და მათი, განხორციელების პრობლემების ანალიზის საფუძველზე, მათი გადანყვეტის შესაძლებლობათა დახასიათება.

ძირითადი ტაქსტი

ძირითად პრობლემა რომელიც ხელს უშლის ტურისტული პოტენციალის სრულყოფილ რეალიზაციას არის ტურიზმის განვითარების პოლიტიკის არასრულყოფილება და არათანმიმდევრულობა.

საქართველოში ტურიზმის განვითარების რაციონალური ეკონომიკური პოლიტიკის ჩამოყალიბების ხელშეშლელ ფაქტორებად მიგვაჩნია:

ეკონომიკური განვითარების გრძელვადიანი, სრულყოფილი და აღიარებული კონცეფციის არარსებობა, რომელთანაც ტურიზმის განვითარების მდგრადი და გრძელვადიანი კონცეფცია კავშირში უნდა იყოს (მიზნები); და საკანონმდებლო და საინვესტიციო ბაზის არასრულყოფილება (ინსტრუმენტები);

ტურიზმის დარგისა და მისი ინფრასტრუქტურის არამიზნობრივად განვითარების ტენდენცია, ეფექტიანი მექანიზმების [1] გამოყენებაზე მოქმედი ფაქტორები და პროფესიული კადრების ნაკლებობა (გამტარებლები).

ტურიზმის პოლიტიკის მექანიზმები

და ღონისძიებები საქართველოში

ტურიზმის სახელმწიფო რეგულირების ექვსი ძირითადი მექანიზმი არსებობს (იხ. ცხრილი №1).

მოცემული ცხრილიდან სჩანს, რომ პირველი სამი მექანიზმი მუშაობს, თუმცა მათი მოქმედების შეფასება წარმატებულად ჯერ-ჯერობით ნაადრევია. რაც შეეხება ლეგალიზაციას, რეგლამენტაციასა და კოორდინაციას აქ საქმე უფრო რთულადაა, რადგანაც ტურისტულ სანარმოთა ლეგალიზაცია სპეციფიკით

ტურიზმის სახელმწიფო რეგულირების მექანიზმები

№	სახელმწიფო რეგულირების ფორმები	სახელმწიფო სახელისუფლებო ორგანოების მოქმედება რეგულირების ფორმების რეალიზაციისთვის
1.	კანონშემოქმედებითი	კანონებისა და ნორმატიულ-სამართლებრივი აქტების შემუშავება
2.	მხარდაჭერა	დახმარების აღმოჩენა ტურისტული ბიზნესის სუბიექტთათვის
3.	სტიმულირება	აქტიური საქმიანობა ტურიზმის სფეროში სხვადასხვა ეკონომიკური აგენტების ჩართვისათვის
4.	ლეგალიზაცია	ტურიზმის სფეროში საქმიანობის უფლების გაცემა ორგანიზაციებისთვის, სანარმოებისთვის, დანესებულებებისა და ინდივიდუალურ მენარმეთათვის
5.	რეგლამენტაცია	ტურიზმის სფეროში საქმიანობის განმსაზღვრელი წესების ჩამოყალიბება
6.	კოორდინაცია	ურთიერთქმედებათა ორგანიზაცია და სხვადასხვა სუბიექტთა მოქმედების შეთანხმება საერთო ამოცანათა გადასაწყვეტად ტურ-იზმში

არ ხასიათდება, რაც ვფიქრობთ ხელშეწყობის კუთხით არასაკმარისია. რეგლამენტაციის მიმართ ასევე მნიშვნელოვანი პრეტენზიები არსებობს, რადგან აქაც კანონმდებლობის დეფიციტთან გვაქვს საქმე (მხედველობაში გვაქვს სანიტარულ-ჰიგიენური და ეპიდემიოლოგიური სტანდარტების დაცვის არასრულყოფილი

იურიდიულ-სამართლებრივი გარემო). კოორდინაციის მექანიზმის ამუშავება განსაკუთრებით აქტიურად აჭარის ავტონომიკურ რესპუბლიკაში მიმდინარეობს(ამაზე მეტყველებს ღონისძიებები, რომლებსაც აჭარის ტურიზმისა და კურორტების ადმინისტრაცია და ბათუმის მერია ერთობლივად გეგმავენ, აგრეთვე, საქართველოს ტურიზმის ეროვნულ ადმინისტრაციასთან ერთად დაგეგმილი ღონისძიებები).

აჭარის შავი ზღვის საკურორტო ზოლში მომგებიანია ეკონომიკასისა და იაფი სასტუმროების მშენებლობა იმ შემთხვევაში, თუ სანიტარულ-ჰიგიენური და ეპიდემიოლოგიური პირობები საგრძნობლად და პერმანენტურად(უწყვეტად) გაუმჯობესდება. ამასთან დაკავშირებით გვინდა აღვნიშნოთ, რომ 2003 წლის 6 ივნისს მიღებული საქართველოს „ჯანმრთელობის დაცვის შესახებ“ კანონის 70-ე მუხლში თანდართვა „საქართველოს ტერიტორიის სანიტარული დაცვის წესების დამტკიცების შესახებ“ გაუქმებულია 2007 წლის 1 ოქტომბრიდან(ძალადაკარგულია 06/27/2007 N 5069 კანონით). [2] მნიშვნელოვანია რომ არა მარტო აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში, არამედ მთელ ქვეყანაში ქმედითი და ეფექტიანი ზომები უნდა იქნეს მიღებული სანიტარულ-ჰიგიენური და ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესებისთვის. წინააღმდეგ შემთხვევაში ტურიზმის განვითარების პრიორიტეტულობა ეჭვს იწვევს.

უკრაინელი მეცნიერის სპირიდონოვას მიერ ჩატარებულმა გამოკვლევებმა(უკრაინაში)[3] ცხადჰყო ტურისტთა განთავსების ადგილების(სასტუმროების) მშენებლობაში ინვესტიციათა დაბრუნების გრძელვადიანი პერიოდის არსებობის შესახებ (იხ. ცხრილი №2). საქართველოსთვის ეს ციფრები რამდენადმე განსხვავებულია (შემცირებულია), მაგრამ საერთო სურათი მაინც უცვლელია.

საქართველოს ტურისტულ ბიზნესში განსაკუთრებით აღსანიშნავია პრობლემები, რომლებიც საშუალო და მცირე სასტუმროთა მფლობელების წინაშე არსებობს. ამ სასტუმროთა მფლობელების დიდმა უმრავლესობამ უცხოურ ვალუტაში (აშშ დოლარებში) აღებული საბანკო სესხების საფუძველზე წამოიწყო

ცხრილი №2.

ტურისტთა განთავსების ადგილების (სასტუმროთა)
მახასიათებლები უკრაინაში.

სასტუმროთა კატეგორიები	გამოსყიდვის ვადა (წლები)	შემოსავ- ლიანობის განაკვეთი %-ში	მშენებლობის ან რეკონსტრუქციის ღირებულება(ათასი აშშ დოლარი /მ²)
*****	10	10-12	5-9
****	8-10	11-13	-
***	7-8	15-17	1,3-1,9
მცირე სასტუმროები	6-8	-	-
დიდი და განსა- კუთრებით დიდი პროექტები	10-15	-	-

წყარო: Спиридонова В.С. Вісник ДІТБ. Серія: Економіка, організація та управління підприємствами туристичної індустрії та туристичної галузі в цілому – 2009 №13 стр. 323.

საკუთარი ბიზნესის აწყობა. სამწუხაროდ სასტუმროთა მშენებლობის ბუმის პირობებში არც ხელისუფლების და არც ბიზნესმენების მხრიდან არ განხორციელებულა მარკეტინგული კვლევები და არ შეფასებულა შემოსავლები-ხარჯების თანაფარდობიდან გამომდინარე რისკები. ამავე დროს ტურიზმის დარგში დასაქმებული ბიზნესმენების მხრიდან სრულიად გაუთვალისწინებელი აღმოჩნდა სავალუტო კურსის ცვალებადობასთან დაკავშირებული პრობლემები. ვითარება კიდევ უფრო დაამძიმა აჭარის არეალში ტურისტთა განთავსების ადგილებში (სასტუმროებში) დაბანდებული კაპიტალის ამორტიზირების გრძელვადიანმა პერიოდმა (იხ. ცხრილი №4.), რომელსაც ასევე ბიზნესმენტა მხრიდან რისკების დაზღვევა არ მოჰყვებოდა. მცირე ბიზნესის ხელშეწყობის პოლი-

ტიკა, რომელიც განცხადებულია სახელმწიფოს მიერ აუცილებლად უნდა შეეხოს ტურიზმის დარგში დასაქმებული ფირმების საგადასახადო შეღავათებს(არსებული საკმარისი არ არის), რომლებიც დიფერენცირებული იქნება ტურისტული პერიოდებისა და ექსპლოატაციის ვადების მიხედვით. ამავე დროს რეგლამენტების ღონისძიებებიც უნდა იქნეს დასახული. მათი მთავარი სამიზნე უნდა იყოს სანიტარულ-ჰიგიენური და ეპიდემიოლოგიური უსაფრთხოების ღონისძიებათა ზედმინევენით ზუსტი განხორციელება.

ჩვენი დაკვირვებით აშკარაა, რომ საზღვარგარეთული ბიზნეს კლასის სასტუმროებში ადგილობრივი ეკონომიკის სასტუმროებთან შედარებით უფრო მაღალია განთავსების საშუალებათა (ნომრებისა და ოთახების) რაოდენობა, მათი ღირებულება (საშუალოდ 200 აშშ დოლარი) და დატვირთულობა (45%, 43%-თან შედარებით) რაც გამოწვეულია მომსახურებისა და განთავსების პირობების (სანიტარულ-ჰიგიენური) მაღალი სტანდარტით. ამასთან ადგილობრივ ეკონომიკის სასტუმროებში(მიუხედავად განთავსების მაღალი ღირებულებისა) თუ არ განხორციელდება მცირე და საშუალო ბიზნესის ხელშეწყობა(მხედველობაში გვაქვს დიფერენცირებული საგადასახადო შეღავათები) მათი საინვესტიციო საქმიანობის მაღალი რისკის გამო ძალიან ძნელი იქნება მომავალ ტურისტულ სეზონებში ტურპროდუქტების წარმოების ზრდისა და მათი ხარისხის ამაღლების უზრუნველყოფა. საქართველოს ტურისტული ბიზნესის განვითარების პრობლემების იდენტიფიკაციისა და გაანალიზების თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია განხილულ იქნას საქართველოს ტურიზმის კონკურენტუნარიანობის ინდექსის მონაცემები.

საერთაშორისო რეიტინგის - ტურიზმის კონკურენტუნარიანობის ინდექსის - მონაცემებით (იხ. ცხრილი №3), საქართველოს, ტურიზმის განვითარების დონის მიხედვით, 71-ე ადგილი უკავია (2015, 3.7ქ) ამ რეიტინგის მონაწილე 141 ქვეყნის ნუსხაში. რეიტინგი შედგენილია 75 მაჩვენებლის საფუძველზე, რომლებიც ახასიათებს ტურიზმის განსხვავებულ ასპექტებს. საქართველოს პოზიციები სუბინდექსების მიხედვით შემდეგია

ცხრილი 3.

ტურიზმის კონკურენტუნარიანობის ინდექსის მონაცემები:

ტურიზმის კონკურენტუნარიანობის ინდექსის სუბინდექსები	ადგილი რეიტ- ინგში	ქულათა რაოდენობა
საქართველო	71	3.7
სუბინდექსი: საკმეიანობისთვის სასურველი გარემო	43	5.2
ბიზნესის გარემო	32	6.0
დაცულობა და უსაფრთხოება	32	6.0
ჯანდაცვა და ჰიგიენა	31	6.1
შრომითი რესურსები და შრომის ბაზარი	50	4.7
საინფორმაციო კომპიუტერული ტექნოლოგიების გამოყენებისთვის მზადყოფნა	74	3.0
სუბინდექსი: ტურიზმისა და მოგზაურობის პოლიტიკა და გარემო პირობები	44	4.3
ტურიზმისა და მოგზაურობის პრიორიტეტულობა	53	4.8
საერთაშორისო ლიაობა	58	3.8
საფასო კონკურენტუნარიანობა	66	3.4
გარემოს მდგრადობა	52	4.3
სუბინდექსი: ინფრასტრუქტურა	72	3.1
საჰაერო ტრანსპორტის ინფრასტრუქტურა	94	2.2
სახმელეთო და საზღვაო ტრანსპორტის ინფრასტრუქტურა	67	3.3
ტურისტთა მომსახურების ინფრასტრუქტურა	50	4.7
სუბინდექსი: ბუნება და კულტურული რესურსები	120	1.8
ბუნებრივი რესურსები	125	1.5

კულტურული რესურსები და ბიზნეს მოგზაურობები	87	2.1
მარკეტინგისა და ბრენდინგის ეფექტიანობა	65	4.8
ტურიზმზე სახელმწიფოს მიერ გაწეული ხარჯები	66	4.8
საკუთრების უფლებათა დაცვის მიხედვით	85	2.2
პოლიციის სამსახურის საიმედოობის მიხედვით	28	5.4

წყარო: WEF, World Economic Forum, 2015

სუბინდექსების მაჩვენებლებიდან სჩანს, რომ საზღვარგარეთის მრავალ ქვეყანასთან შედარებით სატრანსპორტო ხარჯებისა და ტურისტული მომსახურების მაღალმა ფასებმა საქართველოში გამოიწვია ის, რომ საშუალო კლასის წარმომადგენლები და ზოგ შემთხვევებში (მაგალითად საქორწინო მოგზაურობაში წასვლა) თვით ნაკლებად უზრუნველყოფილი მოქალაქეებიც კი ამჯობინებენ საზღვარგარეთულ ტურებს, სადაც ტურპაკეტის ღირებულება გაცილებით უფრო დაბალია, ვიდრე სამშობლოში დასვენების ღირებულება. საშუალო კლასის სასტუმროების არასაკმარისი რაოდენობა, რომელთა სერვისი ორი ან სამი ვარსკვლავის დონისაა და რომლებიც მისაღებია საშუალო კლასისთვის, დღესაც და მომავალშიც მეტად აქტუალური იქნება საქართველოს ტურისტული მომსახურების ბაზრისათვის.

დასკვნები

მოყვანილი ინფორმაციის საფუძველზე შესაძლებელია გავაკეთოთ შემდეგი დასკვნები:

სამართალგამოყენებითი პრაქტიკის სრულყოფა უმნიშვნელოვანესია საქართველოში ტურიზმის დარგის განვითარებისთვის.

ტურიზმის დარგში სახელმწიფოს ეფექტიანი პოლიტიკის ძირითადი მიმართულებები მოიცავს ღონისძიებებს, რომელთა დანიშნულებაა ტურისტული ინფრასტრუქტურის განვითარება, მომსახურების ხარისხის ამაღლება და საერთაშორისო თანამშ-

რომლობის გაღრმავება.

ტურიზმის სფეროში სახელმწიფოებრივი ხელშეწყობის შესაძლებლობები მეტად მრავალფეროვანია და მოიცავს სტიმულირების მექანიზმთა მთელ კომპლექსს. ამავე დროს კონკრეტული ღონისძიებებია გასატარებელი საგადასახადო შეღავათებთან დაკავშირებით რაც ტურისტულ აქტივობათა ლეგალიზაციის მექანიზმს აამოქმედებს და საბიუჯეტო შემოსავლებს გაზრდის.

ზოგადად და მიუკერძოებლად შესაძლებელია აღვნიშნოთ, რომ აჭარის ტურიზმისა და კურორტების დეპარტამენტი აქტიურ საქმიანობას ატარებს სხვადასხვა ღონისძიებებისა და მათი გატარების ეფექტიანი მექანიზმების საშუალებით. ამავე დროს სადღეისოდ კვლავ პრობლემას წარმოადგენს სასტუმროებისა და განთავსების სხვა საშუალებათა კლასიფიკაცია როგორც აჭარაში, ასევე მთელ საქართველოში.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. უცხო სიტყვათა ლექსიკონი. გ. აბსანძის რედაქციით, გვ. 509, ISBN 99940-46-95-0;
2. https://www.google.ge/?gws_rd=cr&ei=092RWOicLMGAUbj0m7gF#q=06%2F27%2F2007+N+5069+%E1%83%99%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%98
3. Спиридонова В.С. Вісник ДІТБ. Серія: Економіка, організація та управління підприємствами туристичної індустрії та туристичної галузі в цілому – 2009 №13 стр. 323.
4. ტურიზმის კონკურენტუნარიანობის ინდექსი.
<http://reports.weforum.org/travel-and-tourism-competitiveness-report-2015/economy-rankings/#indicatorId=TTCLD>
5. ტურიზმის განვითარების სტრატეგია 2015-2025წწ.
<http://www.interpressnews.ge/ge/sazogadoeba/333835-saqarthvelos-turizmis-ganvitharebis-erovnul-strategia-2025q-ze-mushaoba-dasrulda.html>
6. საქსტატი. <http://www.geostat.ge/>

REFERENCES:

1. The dictionary of foreign words edited by G. Absanidze, p. 509, ISBN 99940-46-95-0;
2. https://www.google.ge/?gws_rd=cr&ei=092RWOicLMGAUbj0m7gF#q=06%2F27%2F2007+N+5069+%E1%83%99%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%9D%E1%83%9C%E1%83%98
3. V.S. Spiridonova “Visnyk DITB”. The series: Economics, organization and management of tourism industry enterprises and tourism sphere as a whole – 2009 №13 , p. 323
4. The Tourism competitiveness index:
<http://reports.weforum.org/travel-and-tourism-competitiveness-report-2015/economy-rankings/#indicatorId=TTCLD>
5. The tourism development strategy:
6. [http://www.interpressnews.ge/ge/sazogadoeba/333835-saqarthvelos-turizmis-National statistics office of Georgia](http://www.interpressnews.ge/ge/sazogadoeba/333835-saqarthvelos-turizmis-National%20statistics%20office%20of%20Georgia): <http://www.geostat.ge/>

THE MECHANISMS AND ACTIVITIES OF THE TOURISM POLICY IN GEORGIA

Marina Metreveli

Doctor of Economic Sciences,
Professor of Georgian Technical University,

Giorgi Jabnidze

PhD Student of Georgian Technical University

RESUME

The paper presents the purpose and objectives of tourism development in Georgia, as well as economic and political factors promoting and impeding the processes. On the basis of the study established the main directions of the concept, mechanisms and activities of tourism

development policy. In a study there are developed the recommendations for changes in legislation that contacts to the concept of tourism development as well as the strategic directions for their implementation in Georgia. Characterized and analyzed tourism competitiveness index in Georgia.

The paper presents the possibility of increasing the placement of tourists in Adjara Autonomous Republic.

Keywords: Georgian National Office of Tourism, Department of Tourism and Resorts of Adjara, hotels and tourism competitiveness index.